

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Ant. Mvreti Variarvm Lectionvm Libri XV

Muret, Marc-Antoine

Antverpiæ, M. D. LXXXVI.

Cap. 7. De facultate contrariorum. emendatus & declaratus locus è
secundo Aristotelis De arte dicendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70864)

Verſum, inquit, eſſe è primo libro Iliados notum eſt, pronun-
ciaturq; illic ab Agamemnone in iurgio illo: cum enim
diſceſſet Achilles ſe domum reuerſurum, copiasq; ſuas è bello
abſtrahiturum, compulſum iniuriis ipſius, liberè permittit illi,
ut hoc, ſi vellet, faceret, rex regum: utq; ſe oſtenderet nihil
curare diſceſſum illius, monſtrauit in ſermone, eum breui
tempore domum peruenturum. Hæc Victoriuſ. quæ om-
nia, ut vno verbo dicam, falſa ſunt. verſum enim il-
lum eſſe, non è primo, ſed è nono libro Iliados, no-
tum eſt: pronunziaturq; illic non ab Agamemnone,
neq; in iurgio; ſed ab Achille, qui Vlyſſem alloquens,
abiturum ſe dicit, & ſi Neptunus proſperum curſum
dederit, tertio die in patriam peruenturum.

Εὐ δὲ κεν Νηπιῶν δῶν κούτος ἔννοσιχαιθ;

Ἡμῶν τὸν τετάρτῳ φθίνῃ ἐεβῶλον ἰκαίψυ.

Quod ſi Neptunus facilem dederit mihi curſum,

Tertia lux Phœbia lætis me ſiſtet in aruis.

cur autem apud Platonem ex ἰκαίψυ factum ſit ἴκρο, facile eſt videre. Neminem igitur memoriæ ſuæ valde confidere oportet: cum Victorium quoque ipſum, tanta doctrinæ copia præditum hominem, in rebus non abſtruſis neque reconditis, interdum tamen vacillare videamus.

De facultate contrariorum. emendatus & declaratus
locus è ſecundo Ariſtotelis De arte dicendi.

CAPVT VII.

TRIBVS modis intelligi poteſt id quod in philoſophorum ſcholis tritum ac celebratum eſt, contrariorum eandem eſſe vim ac poteſtatem. aut enim de vi ea quæ ineſt in ipſis contrariis, aut de ea qua contraria apprehenduntur, aut de ea qua efficiuntur. nos, docendi cauſa, vim inſitam, vim percipiētem, & vim

at. Mureti
ia Lectiones
LIII
28

vim efficientem vocabimus. Ergo si de vi infusa
loquatur, non eadem est vis ac potestas contrari-
orum, immò, vero contraria. exempli gratia: non e-
dem vis est infusa frigori ac calori; cum frigus com-
hendi vim habeat, laxandi calor: non eadem albo
nigro: cum illud visum dissipet, hoc colligat. co-
nino autem, cum de hoc genere potestatis proprie-
per se agitur: valet illa regula quæ posita est in prin-
cipio dialecticorum, Contraria de contrariis dicta, probabile
esse. Quòd si agatur de vi percipiente: tum simpli-
ter & absolutè dici potest, eandem esse vim contrari-
orum. etenim album & nigrum eadem facultate cog-
noscimus: itemque consonum & dissonum; cal-
dum & frigidum, & similia. & de hac potestate in-
telligendus est locus ille è principio quinti Ethicorum
vbi hoc dicitur. quinetiam ob hanc ipsam causam
contrariorum eadem est ars, eademque scientia. *ἡ
γὰρ αἰ πέτραι, καὶ αἰ ποικιλῆαι, καὶ αἰ ἐπισημαί, δυνάμεις εἰσὶν*
ait Aristoteles lib. octavo *ἡ μὲν τὰ φυσικά*. Vbi autem
sermo est de potestate efficiente, adhibenda quædam
distinctio est. nam causa efficiens contrariorum
quodammodo eadem est, & quodammodo non e-
dem; nempe eadem quidem genere, sed non eadem
specie. Verbi causa: eadem res efficit sanitatem &
morbum: nempe temperatio quatuor humorum,
quibus corpus constitutum est. sed illam bona tem-
peratio, hanc mala. itidemque efficiendæ virtutis,
efficiendæ vitii potestas eadem in re sita est: in consue-
tudine. non tamen una eademque consuetudo vicio-
sum & virtute præditum efficiet hominem: sed con-
traria. atque ita intelligendus est locus ille è secundo
Rhetoricorum: *ἡ γὰρ αὐτὴ δυνάμεις ἢ ἐναντίας, ἢ ἐναν-
τία*. in quo Victorius sui se dissimilem præbuit. leges
dum

dum autem ibi est, ἢ ἐναντία: non, ut vulgo legitur, ἢ
 ἰσότης. quod ego cum à primo coniectura tantum
 fueris iudicassẽm: reperi postea libros & calamo no-
 tatos, & typis descriptos, qui opinionem confirma-
 rent meam. Quod si vna eademque specie, aut etiam
 numero res potestatem efficiendi contraria in se con-
 tinere dicatur: id necesse erit contingere aut non in
 eodem *ἁποκείμενον*: aut quod, si idem sit, non sit ta-
 men affectum eodem modo: aut contraria illa non
 eadem ratione efficiuntur, aut non eodem quasi in-
 strumento. Ut idem ignis & astringit & resoluit: sed
 adstringit fortassè corium: ceram aut glaciẽm laxat.
 Altit appetentiam rerum Venerearum & auget, &
 minuit: sed minuit in viris: auget in feminis. Ebrie-
 tas alij garrulitatem affert, alij silentium, doctrinæ co-
 pia alij confidentiam, alij timiditatem. Fieri etiam
 potest, ut sit idem *ἁποκείμενον*: sed non eodem modo
 affectum, ut vini aut Veneris vsus vni eidemque ho-
 mini, sed aliter atque aliter affecto, modò salubris est,
 modò noxius. Quod si & idem sit, & eodem modo
 affectum: oportebit, ut dixi, contraria illa aut non eo-
 dem modo, aut non eodem quasi instrumento effici.
 Nam diuturna niuis contrectatio & frigus affert, &
 calorem: sed alterum quidem per se, alterum per
 quandam *ἀντιπείρασην*. Vinum & humectat, & ex-
 siccat: sed alterum per se, alterum *καὶ συμπλεκτικός*. sic
 senectus adueniens & sicciore & humidiores facit.
 At idem medicus eundem hominem & interficere
 potest, & sanare: non tamen eodem planè instrumen-
 to, sed hoc remedio, illud veneno. & idem geometres
 potest in eodem auditore & scientiam, & ignoran-
 tiam efficere; sed illam demonstratione, hanc paralo-
 gismo. Hæc mihi de hisce rebus cogitanti venerant
 in mentem

at. Mureti

ia Lektionen

LIII

28

in mentem; quæ cum haud prorsus ἀφιλόσοφα videretur; placuit alio rem iudicio committere.

Alius locus ex eodem libro explicatus.

CAPVT VIII.

IN EST obscuritatis aliquid etiam in iis verbis, quæ proximè antecedunt eum, quem modò adducimus, è Rhetoricis locum. ait enim Aristoteles, vnum contrariorum eam naturam habeat, vt autem aut fuisse possit: posse id probabiliter etiam de altero colligi. quod quidem verum esse non videbitur, nisi quomodo hic accipiatur *δυνατόν*, intelligas. id quæ Aristoteli nullo modo attigisse miror. *Δυνατόν* enim nomen interdum ita latè patet, vt amplectatur & quod necessariò vel fit, vel est, *ὡς καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἡμετέρας διαφορὰς*: & id quod citra vllam necessitatem. In hoc autem ad hoc tantum genus, quod postea loco posuimus, pertinet, *ὡς ἀπὸ διαφορῆς τῶν ἐξ ἀλλήλων*. Illo priore modo si accipiamus, falsum erit, quod hic Aristotele traditur. non enim si potest ignis esse calidus, sequitur, vt etiam frigidus esse possit. neque potest moueri calum, potest etiam quiescere. nam in iis quæ necessariò sunt, non vtrunque contrariorum est *τὸ δυνατόν*, sed alterum tantum; neque vtrumlibet, sed certò ac definitè alterum. Nemo autem cavilletur hic, motum & quietem non esse propriè contraria. constat enim, hic, vt saepe alibi, Aristotelem accipere *τὰ ἐναντία ἀπὸ τῆς ὁμοειδοῦς δυνατῶν ἀπαιτημένην*. posteriore igitur modo accipiendum hoc loco est *τὸ δυνατόν ὄνομα*. & ita verissimum erit, quod docetur. nam hoc modo *πάντ τὸ δυνατόν ἐστὶν, δυνατόν ἐστὶν καὶ μὴ ἐστὶν*. Ita disputantur hæc ab Aristotele *ἐν τῷ πρώτῳ ἑρμηνείας*.

Correctus